

Pathology and ranking of structural and static indices on voting behavior in the elections to the parliament and the city council and village; case study: Kermanshah

Jalal Torkashvand¹

Golamreza Karimi²

Abstract

The purpose of this research is to find the research question: "What are the most important structural and cultural barriers to conduct a voter behavior based on individual and social rationality in the framework of regional and national long-term benefits?" Is. Almond's structure-agent theory has also introduced and analyzed approaches and perspectives. This research is applied in terms of applied and descriptive-analytic method. Data were collected by a survey method in which the statistical population of the study consisted of 805263 eligible voters including those over the age of 18. In order to determine the sample size based on the Cochran formula, a sample of 500 people was selected by simple random sampling. The data gathering tool was a 45-item researcher-made questionnaire developed in the form of open and closed questions based on the Likert spectrum, distributed in the summer of 1400 among the statistical community in Kermanshah. The research was classified into EXCEL software and SPSS software was used for descriptive statistics, Cronbach's alpha test, Normal Kolmogorov-Smirnov test and LISREL software for confirmation of validity and confirmatory factor analysis and model verification. According to the research findings, Cronbach's alpha for the whole questionnaire was argued using 32 questions equal to 0.880, with stochastic factors using 13 items equal to 0.835, as well as structural factors using 19 terms equal to 0.786. Finally, it is verified by the second-order confirmation factor analysis, as well as the final model. The results show that stressors with (coefficient of effect 0.77 and a significant number 9/97) are more than structural factors and among the dimensions of persistent factors, language and dialect dimensions (coefficient of effect 97.9 and significant number 17.26), the highest Have a positive impact and ranked first.

Keywords: political culture, traditional society, ethnic culture

سال سوم، شماره ۱۵،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب شناسی
رتبه بندی شاخصه های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

1- Assistant Professor of International Relations, Imam Ali University, Tehran, Iran

orkashvand56@yahoo.com

2-Associate Professor International Relations, International Relations Faculty of Law and Political Sciences, Kharazmi University

ghkarimi@khu.ac.ir

آسیب‌شناسی و رتبه‌بندی شاخصه‌های ساختاری و ایستاری موثر بر رفتار رای‌دهی

در انتخابات مجلس و شورای شهر و روستا (مطالعه موردی: کرمانشاه)

جلال ترکاشوند^۱

غلامرضا کریمی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۲۱

چکیده

رفتار رای‌دهی به دلیل تاثیرگذاری بر فرایند و نتایج انتخابات برای احزاب و گروه‌های سیاسی و در قالب مشارکت سیاسی در سیاست‌های کلان کشور مهم شناخته می‌شود که تحت تاثیر عوامل مختلف قرار می‌گیرد. به دلیل جایگاه عوامل ساختاری و ایستاری (فرهنگی) در جهت‌دهی به رفتار رای‌دهی این موضوع نیازمند مطالعه است. از این‌رو سوال اصلی پژوهش این است که «مهمترین عوامل و موانع ساختاری و ایستاری (فرهنگی) انجام یک رفتار رای‌دهی مبتنی بر عقلانیت فردی و اجتماعی، در چارچوب منافع بلندمدت منطقه‌ای و کشوری کدامند؟» سامان‌دهی شده است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی، و به لحاظ روش توصیفی-تحلیلی، و گردآوری داده‌ها به شیوه پیمایشی و به منظور تعیین حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران نمونه‌ای به تعداد ۵۰۰ نفر از بین ۸۰۵۲۶۳ نفر واجد شرایط رایدهی به شیوه تصادفی ساده برای مطالعه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته ۴۵ مؤلفه‌ای در قالب سؤالات باز و بسته مبتنی بر طیف لیکرت تنظیم شده و در تابستان ۱۴۰۰ بین جامعه آماری در شهر کرمانشاه توزیع شد. پژوهش در نرم‌افزار EXCEL بوده و از نرم‌افزار SPSS جهت آمار توصیفی، آزمون آلفای کرونباخ، آزمون نرمال کولموگروف-اسمیرنوف و از نرم‌افزار LISREL جهت تایید روایی، تحلیل عاملی تاییدی و تایید مدل استفاده شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، استدلال می‌شود آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه با استفاده از ۳۲ سوال برابر ۰,۸۸۰، عوامل ایستاری با استفاده از ۱۳ گویه برابر ۰,۸۳۵، عوامل ساختاری با استفاده از ۱۹ گویه برابر ۰,۷۸۶ می‌باشد و به وسیله تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم، روایی و مدل نهایی تایید می‌گردد. نتایج حاصل نشان می‌دهد عوامل ایستاری با (ضریب اثر ۰/۷۷ و عدد معناداری ۹/۷۱) بیشتر از عوامل ساختاری و در ابعاد عوامل ایستاری، بعد زبان و گویش با (ضریب اثر ۰/۹۷ و عدد معناداری ۱۷/۲۶) بیشترین میزان تأثیر را داشته و در رتبه اول قرار گرفته‌اند.

واژگان کلیدی: فرهنگ سیاسی، جامعه سنتی، فرهنگ قومی، ساختار-کارگزار، کرمانشاه.

۱- استادیار روابط بین الملل دانشگاه امام علی (ع)، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
jalaltorkashvand56@yahoo.co

۲- دانشیار گروه آموزشی روابط بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه خوارزمی
ghkarimi@khu.ac.ir

سال سوم، شماره ۱۵،

پیاپی ۷، بهار و

تابستان ۱۴۰۳

آسیب‌شناسی

رتبه‌بندی شاخصه‌های

ساختاری و ایستاری

موثر بر رفتار

رای‌دهی در انتخابات

مجلس و شورای شهر

و روستا (مطالعه

موردی: کرمانشاه)

مقدمه

مشارکت، نیروی حیاتی دموکراسی (تیموری و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۷۳) و بر اساس آن می‌توان هویت سیاسی افراد را به صورت علمی مورد مطالعه قرار داد (امام‌جمعه‌زاده و کرمی راد، ۱۳۹۱: ۱۰). رفتار انتخاباتی افراد جامعه، می‌تواند در جهت حمایت، اصلاح و تغییر بنیادی نظام اجتماعی صورت پذیرد و این از مهمترین وجوهی است که نوع جامعه سیاسی را معلوم می‌سازد و چگونگی ساختار کلی آن را تبیین می‌کند (عیوضی، ۱۳۸۲: ۳۵). بنابراین، درک اینکه چرا افراد حاضر به رأی‌دادن می‌شوند و چه عواملی محرک آنها برای مشارکت سیاسی است، می‌تواند برای تصمیم‌گیری در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مفید باشد (تیموری و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۷۳). انتخابات^۱ به عنوان روندی که طی آن فردی از میان گروه بزرگتر برگزیده می‌شود (درستی، ۱۳۹۸: ۱۰۰؛ Anartin, 2018: 309) در بسیاری از مناطق شهری و روستای در سطح کشور، بیش از آنکه متأثر از مولفه‌های عقلانی-بوروکراتیک باشد؛ تحت تاثیر مولفه‌ها و عوامل مختلف ساختاری از قبیل نحوه توزیع قدرت، چگونگی و کیفیت روابط سیاسی غیررسمی و نهایتاً عناصر غیرشفاف از یک سو و عوامل ایستاری ناشی از فرهنگ قومی و قبیله‌ای و موارد مشابه دیگری می‌باشد به طوری که در این میان، نقش برخی عوامل کمتر و برخی دیگر از ارزش تاثیرگذاری بیشتری برخوردار است. در این بین، افراد پیش از هر چیز منافع قومی و قبیله‌ای را در نظر می‌گیرند و منافع ملی پس از آن قرار دارد و در انتخابات به جای توانایی، دانش و بینش، راست‌گویی و درست‌کرداری، تجربه، آشنایی به مسائل جهانی، واقع‌گرایی، استواری و بردباری نامزدها، بیشتر زبان، قومیت، شهر و منافع شخصی و... کاندیدها مورد توجه قرار می‌گیرد البته تاثیرگذاری این عوامل ثابت نیست؛ بلکه در مناطق گوناگون نتایج متفاوتی را در پی دارد؛ بنابراین مجموعه‌ای از عوامل ساختاری و ایستاری، باعث تغییر نگرش انتخاباتی افراد می‌شود (جمعه‌زاده و کرمی راد، ۱۳۹۱: ۱۰). اصولاً بررسی رفتار انتخاباتی رای‌دهندگان کاری بسیار دشوار می‌باشد و متغیرهای مستقل بسیاری در حوزه های مختلفی مثل علم سیاست، جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی سیاسی،

سال سوم، شماره ۱۵،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی

رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

روانشناسی و روانشناسی اجتماعی، تاریخ و ارتباطات و آمار، در جهت‌دهی به رفتارهای انتخاباتی مردم موثر هستند (عزیزیانشریفآبادی، ۱۳۹۲: ۵).

آنچه بیش از بیش، بررسی امر انتخابات را در شهرهای مختلف کانون توجه قرار می‌دهد وجود فرهنگ‌ها و اقوام و زبان و گویش و آیین و مذاهب و نهادهای مختلف و متنوع و به طور کلی عوامل ساختاری و ایستاری مختلفی است که جدا از چالش‌های فراروی دولت‌مدرن که برگرفته از مبحث جهانی‌شدن است سطح تحلیل رفتار سیاسی فرد و گروه و شهر و استان و کشور کماکان از مطالب مورد توجه مباحث جامعه‌شناسی است و دیگری خود موضوع توسعه سیاسی است که چون از مفاهیم درونی است که به تازگی وارد ادبیات سیاسی شده؛ و بررسی آن در مناطق کمتر توسعه‌یافته و دوردست در اولویت نبوده یا کمتر مورد توجه قرار گرفته است و هم اکنون نیز در ابعاد مختلف در خصوص توسعه‌سیاسی با مشکلات فراوانی روبرو می‌باشد و نیز شکاف طبقاتی در میان کشورها و همچنین میان تقسیمات داخلی کشورها روزبه‌روز عمیق‌تر و شدیدتر می‌شود (نظم‌فر و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۹۸) از طرف دیگر جامعه ایران، اینک در مرحله گذار از جامعه سنتی به جامعه متجدد قرار دارد. فرهنگ سیاسی ما نیز به تبعیت از این مرحله گذار، میان دو شکل متضاد فرهنگ تبعی و فرهنگ مشارکتی به سر می‌برد؛ و روی هم افتادن لایه‌های فرهنگی گاه متضاد، منجر به نابسامانی فرهنگ سیاسی در جامعه گردیده است و برای پایان بخشیدن به این درهم‌ریختگی در فرهنگ سیاسی، ایجاد شرایط اولیه دگرگونی و تحول در زندگی سیاسی، ناگزیر باید عناصر مقوم و مؤلفه‌های آن را به طور موشکافانه‌ای شناخت و آن را مورد نقادی قرار داد.

بر این اساس، این پژوهش به دنبال این است که مهمترین عوامل و موانع ساختاری و فرهنگی انجام یک رفتار رایدهی مبتنی بر عقلانیت فردی و اجتماعی، در چارچوب منافع بلندمدت منطقه ای و کشوری مرتبط با رفتار رایدهی شهروندان را در قالب چهار مولفه ایستاری (فرهنگی) شامل: فرهنگ و جامعه پذیری سیاسی، قومیت و نژاد، زبان و گویش، مذهب و دین و پنج مولفه ساختاری شامل: احزاب و نهادهای مدنی، پایگاه و نظام ناقص طبقاتی، مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا، سازماندهی و نهادینگی سیاسی و تراکم اماکن و تشکلهای نظامی مورد بررسی قرار دهد و در این پژوهش به دنبال این مسایل هستیم که تا چه میزان عقلانیت فردی و اجتماعی بر رفتار رایدهی در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا تاثیرگذار می‌باشد و اینکه رابطه بین شاخصه های ساختاری و ایستاری بر رفتار رایدهی شامل: فرهنگ و جامعه پذیری سیاسی، قومیت و نژاد، زبان و گویش، مذهب و دین و احزاب و نهادهای مدنی و پایگاه و نظام ناقص طبقاتی

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی

رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رایدهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

و مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا و سازماندهی و نهادینگی سیاسی و تراکم اماکن و تشکل‌های نظامی بر اساس الگو چگونه است.

در این پژوهش سوال اصلی تحقیق عبارت از:

- مهمترین عوامل و موانع ساختاری و فرهنگی انجام یک رفتار رای‌دهی مبتنی بر عقلانیت فردی و اجتماعی در چارچوب منافع بلندمدت منطقه ای و کشوری کدامند؟

۱- ادبیات پژوهش و پیشینه تحقیق

در جهان، بیشترین مطالعات در این حوزه در ایالات متحده آمریکا انجام می‌شود و در سایر کشورهای غربی نیز مثل انگلستان، فرانسه و ایتالیا به طور جدی به این حوزه مطالعاتی توجه کرده‌اند. در جمهوری اسلامی ایران نیز بررسی رفتار انتخاباتی، یک حوزه نسبتاً جدید پژوهشی به شمار می‌آید و بطور کلی در این راستا مطالعات نسبتاً متنوع و گاه بسته گریخته‌ای صورت گرفته است. نخستین منبعی که میتوان در این زمینه بررسی کرد؛

مقاله‌ای با عنوان «پیش‌رانه‌ای فرهنگی ناپایداری، واکاوی پدیدارشناسانه رفتار رای‌دهی در انتخابات مجلس شورای اسلامی» (شریفی و همکاران، ۱۴۰۱)، نتایج نشان داد که عواملی چون تحریک هیجانات قومی، هم‌رنگی با جماعت، نابرابری شناختی و فرهنگ جوانی در ناپایداری رفتار رای‌دهی نقش قابل توجهی دارد.

دومین منبع، مقاله‌ای با عنوان «بررسی تأثیر دین‌داری بر گرایش به رفتار انتخاباتی شهروندان اصفهانی با تأکید بر نظام مردم‌سالاری دینی» (یزدخواستی و همکاران، ۱۳۹۴) پرداخته است و نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بیشترین مقدار تأثیرگذار، بعد اعتقادی دین‌داری با بعد میزان مشارکت رفتار انتخاباتی بوده است.

در منبعی دیگر با عنوان «الگوی برای تبیین رفتار رای‌دهی بین نسلی ایرانیان، مطالعه موردی شهر اصفهان» (نجفی و محمدیفر، ۱۴۰۰) نتایج کلی پژوهش نشان می‌دهد که الگوی رفتار رای‌دهی ایرانیان ماهیتی پویا و نه ایستا دارد.

در مقاله‌ای دیگر با عنوان «بررسی تکنیک‌های انتخاباتی» (باقرپور ولاشانی و همکاران، ۱۴۰۲)، نتایج نشان‌دهنده این است که فعالیت‌های کاندیدهای با سابقه حضور در شوراهای قبل، توسط رای‌دهندگان مورد

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

بازبینی قرار می‌گیرد و این موضوع ایشان نقش بسزایی دارد.

در مقاله ای دیگر با عنوان «تبیین رفتار رای‌دهی مردم تهران در انتخابات‌های اخیر» (زارعزاده ابرقویی، ۱۳۹۶) در بعد میزان مشارکت، بر عامل افزایش احساس اثرگذاری اقشار طبقه متوسط روبه‌بالا و بالای تهران تاکید شده است. در بعد مشارکت نیز اعتقاد بر این است که اصلاح‌طلبان توانستند در انتخابات تهران پیروز شوند، تنها به این دلیل که توانستند پایگاه و اقشار اجتماعی متمایل به خود را بسیج کنند و پای صندوق رای آورند.

در پژوهشی دیگر با عنوان «بررسی رفتار رای‌دهی جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر مشهد با تأکید بر تأثیر شبکه‌های اجتماعی» (سلطانی، ۱۳۸۷) به این نتایج رسید که ویژگی‌های کارکردی، تعاملی و ساختی شبکه و ویژگی‌های اجتماعی مورد بررسی اعضای شبکه بر رفتار رای‌دهی پاسخگویان تأثیرگذار است و در بین تمام شاخص‌های مورد مطالعه بیشترین تأثیرگذاری مربوط به متغیر ترجیحات سیاسی است.

در منبع دیگری با عنوان «بررسی رفتار انتخاباتی قوم عرب خوزستان» (حسنپور، ۱۳۸۹) از میان متغیرهای تأثیرگذار بر رفتار رای‌دهی قوم عرب خوزستان، مقوله قومیت (اعم از هویت و مطالبات قومی) از مهمترین اولویت برخوردار است.

مور^۱ (۱۳۹۵)، با کتاب «ریشه‌های اجتماعی دیکتاتوری و دموکراسی»^۲ به ترجمه حسین بشیریه به کشف راه‌های مختلف توسعه و نوسازی و قوانین تحول سیاسی و اجتماعی در نقاط مختلف جهان است. نویسنده، عوامل داخلی توسعه و عقب‌ماندگی را عوامل اصلی می‌داند و در ادامه، انواع گوناگون ساختار اجتماعی و اقتصادی و ریشه‌ها و نتایج سیاسی گوناگون آنها را مورد بررسی قرار می‌دهد.

پروفسور برتران بدیع (۱۳۹۳)، با کتاب «توسعه سیاسی»^۳ به ترجمه دکتر احمد نقیب زاده در قالب نه فصل به مباحث توسعه سیاسی پرداخته شده است که با مقدمه ژرژ لاو^۴ آغاز شده و درباره سنت‌های ارنانیسم و تکامل‌گرایی در نظریه توسعه‌گرایی، نیز اصول مسلمی که این سنت‌ها بر آن بنا شده‌اند، پرداخته است.

1- Moore

2- Social roots of dictatorship and democracy

3- political developement

4- George lavou

آلموند^۱ و همکاران (۱۳۸۱)، در کتاب «چارچوبی نظری برای بررسی سیاست تطبیقی^۲» با قلم علیرضا طیب (مترجم) با تأکید بر مفهوم اجتماعی شدن یکی از بهترین پژوهش‌ها در عرصه تحلیل‌های مربوط به فرهنگ سیاسی است و تلاش آلموند بر آن بوده است که بر پایه نظام‌ها، نقش‌ها، اجتماعی شدن سیاسی و وابستگی درونی نظام‌ها به یکدیگر، فرهنگ سیاسی را تبیین کند.

هابرماسف یورگن^۳ (۱۹۶۲)، با کتاب «دگرگونی ساختاری حوزه عمومی^۴» با ترجمه جمال محمدی در سال ۱۳۸۴ یک نوع ترکیب بین تحلیل‌های کلان‌نگر تحولات ساختاری و فرایندهای تفسیری کسب معنا توسط کنشگران، به علاوه یک نوع تلفیق موضوعی (اقتصاد، سیاست و جامعه‌شناسی) صورت گرفته است.

هاوگن^۵ (۱۳۸۸)، با کتاب «رفتار انتخاباتی در ایران^۶»، با مترجمی علی دارابی عناصر و عوامل تأثیرگذار بر چگونگی و میزان مشارکت مردم در انتخابات ریاست جمهوری را بررسی کرده است. به باور وی، تحلیل الگوی جامعه‌شناختی و روانی-سیاسی از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به الگوهای دیگر برخوردار است.

برمن^۷ (۱۳۹۲)، در کتاب «تجربه مدرنیته^۸» با ترجمه مراد فرهادپور در واقع تلاش کرده در پنج قسمت، دنیای مدرن و فرهنگ مدرنیستی را برای مخاطبانش به تصویر کشیده البته وی به بخش اعظمی از تاریخ تجربه-ی مدرنیته در کشورهای جهان سوم بیتوجه بوده و پدیده‌ی استعمار را نادیده انگاشته و آن را مسکوت گذاشته است به ویژه، در اثر وی تمام افراد به گونه‌ای برابر در جامعه حضور پیدا کرده‌اند و خبری از تفاوت‌های جنسیتی، نژادی، طبقاتی و... وجود ندارد.

سال سوم، شماره ۱۵،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

۲- مبانی مفهومی و نظری تحقیق

- 1- Almond
- 2- Adaptive policy
- 3- Habermasso Jurgen
- 4- The structural change of the public domain
- 5- Haugen
- ۵- The structural change of the public domain
- 7- Berman
- 8- Experience of modernity

رفتار رای‌دهی

برای تبیین مشارکت‌سیاسی و اصولاً هر گونه رفتارسیاسی در کلی‌ترین سطح، دو دیدگاه رقیب وجود دارد: اول: انتخاب عقلانه و دوم؛ مکتب جامعه‌شناختی. در مکتب انتخاب عقلانه که آنتونی داونز^۱ مهمترین نظریه‌پرداز آن است، هر رأی‌دهنده بالقوه بر اساس محاسبه عقلانی عمل می‌کند و در جریان مبارزه انتخاباتی با ارزیابی دولتی که بر سر کار بوده و مقایسه آن با ادعاها و برنامه‌های احزاب مخالف و با در نظر گرفتن منافعی که انتظار می‌رود از پیروزی این یا آن حزب عاید شخص او شود دست به گزینش می‌زند (غفاری هاشجین و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۰۷-۲۴۰). اولس^۲ عقلانیت را عامل قوی برای مشارکت سیاسی می‌داند (راش، ۱۳۷۷: ۱۳۶).

اما الگوی اصلی جامعه‌شناختی بر این باورند که ساختارها و وضعیت، جهت‌گیری‌های سیاسی مردم را تحت تأثیر قرار می‌دهند و آنها دارای گرایش‌های ثابتی هستند که ریشه در محیط خانوادگی، زندگی شغلی و محیط فرهنگی آنان دارد (ایوبی، ۱۳۷۷: ۱۶-۱۷).

از این دیدگاه، ساختار اجتماعی، فرهنگی و بافت اجتماعی دست‌به‌دست هم می‌دهند و گرایش سیاسی خاصی را بر یک منطقه حاکم می‌کنند و این گرایش تا سالیان دراز در این مناطق باقی می‌ماند. در مکتب جامعه‌شناختی، عمل فردی و گروهی برگرفته شده از ارزش‌ها و هنجارهای موجود در جامعه است؛ لذا تحلیل مشارکت سیاسی در پرتو مطالعه عواملی چون شرایط جامعه‌پذیری سیاسی افراد، فرهنگ سیاسی، سیستم‌های گروهی و سایر شرایط مربوط به محیط اجتماعی امکان پذیر می‌شود (سید امامی، ۱۳۸۶: ۶۵). در مورد انتخاب نظریه ساختار-کارگزار آلموند باید این نکته را ذکر کرد که، تبیین پدیده‌های اجتماعی، از یک طرف تبیین مقاصد، افکار، آرزوها و منطق رفتار بشری بسیار مشکل است؛ چرا که عامل انسان تا حدی یک عامل مختار است و می‌تواند تصمیم‌های منحصر به فردی اتخاذ کند که با هیچ یک از نظریه‌های روانشناختی و جامعه‌شناختی قابل تبیین نباشد، از طرفی نیز همین عامل مختار تا حد زیادی در داخل یک جامعه و در درون شبکه پیچیده‌ای از روابط انسانی، روابط اجتماعی، ساختارهای ذهنی و عینی قرار گرفته است که بر تصمیم‌گیری‌های او تأثیر می‌گذارند. از این رو هر تبیینی از پدیده‌های جهان اجتماعی ناچار است وجوه گوناگون آنها را مدنظر قرار دهد و گرنه قادر نخواهد بود توضیح قانع‌کننده و رضایت‌بخشی از یک

سال سوم، شماره ۱۵،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

1- Anhtony Downs

2- Olson

پدیده ارائه دهد و دگرگونیهای احتمالی آن را در آینده پیش‌بینی کند. که یکی از شناخته‌شده‌ترین صاحب‌نظر در این دیدگاه در زمینه فرهنگ سیاسی، گابریل آلموند و تحلیل‌های مربوط به آن است و دلیل انتخاب این رویکرد نیز آن بوده است که از یک تحلیل تک‌بعدی اجتناب گردد.

عوامل ساختاری موثر بر رفتار رای‌دهی

بسیاری از خصیصه‌های مهم جوامع مثل سازماندهی‌های پایدار و فرآیند تغییر را می‌توان معلول ویژگی ساختارهای خاصی دانست؛ و می‌توان گفت: «ساختار یعنی آن ویژگی‌ای از نظام اجتماعی که در طول زمان و به مدت طولانی پایدار می‌ماند و از واحدهایی که در آن واجد نقش هستند، مستقل می‌باشد» (هاشمی، ۱۴۰۰: ۴۳).

از نظر آلموند، ساختارهای سیاسی^۱، راه‌های سازمان‌یافته انجام فعالیت‌های سیاسی توسط افراد هستند. آشکارترین ساختارها، نهادهای سیاسی همچون احزاب، انتخابات، قوای مقننه، قوای مجریه و دیوان‌سالاری‌ها هستند و از طریق کارویژه کارگزاران سیاسی^۲ تعیین می‌شوند که چه افرادی برای احراز عضویت فعال این ساختارها برگزیده می‌شوند و برای چه مدتی در این جایگاه باقی می‌مانند (آلموند و همکاران، ۱۳۸۱: ۸۷).

همچنین او ساختارها را فعالیت‌های قابل مشاهده‌ای که سیستم را می‌سازند تعریف می‌کند (چیلکوت، ۱۳۹۳: ۲۶۹؛ Almond and Powell, 1966: 21).

از نظر پارسونز نیز: «ساخت عبارت است از آرایش عناصر یک نظام اجتماعی به ترتیبی که میتوان این آرایش را از نوسانات ناشی از روابط نظام با محیط ایمن دانست» (توسلی، ۱۳۶۹: ۱۸۶؛ آلفور، ۱۳۸۸: ۹۷-۱۰۲). بدین بیانکه از نظر او نظام اجتماعی دارای دو جنبه است: جنبه ایستا به نام «ساخت»، و جنبه پویا و متحرک به نام کارکرد (دوئرتی و فالتزگراف، ۱۳۷۲، ۲۳۰).

آلموند و پاول در رابطه با ساختار سیاسی می‌نویسند: «ساختارهای سیاسی به معنی شیوه‌های منظم اجرای فعالیت‌های سیاسی از سوی مردم می‌باشد و آشناترین ساختارهای سیاسی عبارتند از: نهادهای سیاسی، از قبیل احزاب، انتخابات، قوای مقننه، مجریه و تشکیلات اداری (Johari, 2020:87). جامعه‌شناسان همانند آلموند به عوامل متعددی اشاره می‌کنند که بر مشارکت انتخاباتی و شرکت در انتخابات تاثیرگذار است:

1- Political recruitment

2- Political structures

۱- درآمد: لیست نشان می‌دهد که طبقات اجتماعی با درآمدهای بالا مشارکت بیشتری از طبقات پایین دارند (کاظمی، ۱۴۰۰: ۸۷).

۲- مذهب: اعتقادات مذهبی منبع ارزش‌های سیاسی و اجتماعی است. (طالبان و میرزایی، ۱۳۸۹: ۴۱-۴۰). در مراحل اولیه، مذهب منبع اصلی تغییر ساختار سیاسی ایران معاصر بوده است؛ ولی در مراحل بعدی، سنت جایگزین آن شده است (آلغفور، ۱۳۸۸: ۹۷-۱۰۲).

۳- تحصیلات: باسوادها نوعاً آرزوهای بیشتری دارند و از حکومت در خواسته‌ای بیشتری دارند (یزدخواستی، ۱۴۰۱: ۷۷).

۴- جنسیت: جنسیت مشارکت زنان اغلب منفعلانه، برانگیخته و در سطح توده هاست (بشیریه، ۱۳۸۲: ۳۷۸) و روی هم رفته زن‌ها نسبت به مردها تا حدودی راست‌گراتر هستند (فتح‌آشتیانی، ۱۳۸۵: ۵۹-۵۸).

۵- جغرافیای انتخابات و محل سکونت: مناطق پائین شهر بیشتر جذب سیاست‌های اقتصادی و مناطق بالای شهر بیشتر جذب سیاست‌های فرهنگی در انتخابات می‌شوند (رضی، ۱۳۸۰: ۲۲۸).

۶- خانواده: برنارد برلسون^۱ و همکارانش تخمین می‌زنند که در میان بزرگسالان نود درصد از کسانی که رای می‌دهند همان کاندیدایی را بر می‌گزینند که والدینشان انتخاب کرده‌اند (آلغفور، ۱۳۸۸: ۹۷-۱۰۲).

۷- جامعه‌پذیری سیاسی: مایهٔ تکوین شخصیت و تربیت سیاسی انسان‌ها می‌شود (ایمان، ۱۳۷۶: ۱۴) و از نظر آلموند جامعه‌پذیری سیاسی^۲ طی آن ایستارهای سیاسی فرد در کودکی شکل می‌گیرد (آلموند و پاول و مونت، ۱۳۸۱: ۵۷-۵۹؛ Almona and verba, 1963, p12). از نظر آلموند^۳ فرایند جامعه‌پذیری سیاسی هرگز واقعاً پایان نمی‌پذیرد و در سراسر زندگی فرد ادامه می‌یابد (غفاری هاشجین و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۰۷-۲۴۰).

آلموند عاملان جامعه‌پذیری سیاسی^۴ را خانواده، مدرسه، نهادهای مذهبی، گروه همسالان^۵، حرفه (طبقه و منزلت اجتماعی)، رسانه‌های جمعی، گروه‌های نفوذ، احزاب سیاسی (Almona and verba, 1963, p12؛ آلموند و پاول و مونت، ۱۳۸۱: ۷۱)، تماس مستقیم با ساختارهای حکومت را میدانند (- بنی فاطمه، سمیه‌السادات

1 - Bernard Berleson

2 - Political Socialization

3 - Almond

4 - Agents of Political Socialization

5 - Peer group

و محمدحسین پناهی (lamer, 2021, p183؛ آلموند و پاول و مونت، ۱۳۸۱: ۶۹).

۸- سن: گفته میشود آراء افراد سالخورده متمایل به احزاب محافظه کار و دست راستی و قشرهای جوان کمتر آرایشان بیشتر به احزاب چپ و چپ میانه متمایل است (کتابی، ۱۳۸۴: ۱۶۲).

۹- طبقه اجتماعی: میان انتخاب های سیاسی و سطح زندگی، همبستگی فراوانی وجود دارد (دوورژه، ۱۳۸۶: ۱۱۰).

۱۰- قومیت: پیپا نوریس^۱ و رابرت متز^۲ در مطالعات خود از ۱۲ کشور آفریقایی معتقدند کلید و پایه فهم رفتارهای انتخاباتی و حزبی در جوامع کشاورزی، سنتی و در حال گذار به دموکراسی، پدیده قومیت است (مقصودی، ۱۳۸۵: ۸۷).

۳- عوامل فرهنگی و فرهنگ سیاسی

نظریه های فرهنگ سیاسی^۳، به عنوان ابزاری برای انتقال بحث از سطح تحلیل روانشناسانه خرد و فردی به سطح اجتماعی و فرهنگ محور، در قلب تحلیل ها و نظریه پردازی های توسعه سیاسی مورد توجه واقع شد (چلیکوت، ۱۳۷۷: ۳۲۳). «در سنت انگلیسی-فرانسوی، مفهوم فرهنگ اغلب مترادف با تمدن به کار می رود» (نیکلاس ابرکرامبی و دیگران، ۱۳۶۷: ۱۰۱). همچنین ادوارد تایلر^۴ «فرهنگ یا تمدن... کلیت درهم بافته ای است شامل: دانش، دین، هنر، قانون، اخلاقیات، آداب و رسوم و هرگونه توانایی و عادتی که آدمی همچون عضوی از جامعه به دست می آورد» (آشوری، ۱۳۵۷: ۳۹). محمدعلی اسلامی ندوشن فرهنگ، جنبه ذهنی، معنوی و فردی دارد (آل غفور، ۱۳۸۸: ۹۷-۱۰۲) باتامور^۵ (باتامور، ۱۹۵۲: ۷۹)، موریس دوورژه^۶ (دوورژه، ۱۳۶۷: ۱۶۰) و اوسکو گیروشه^۷ (گیروشه، ۱۳۶۶: ۶۶) همین نظر را ارائه داده اند.

در قرآن کریم آمده است: كُلُّ يَوْمٍ عَلَى شَاكِلَتِهِ (سوره اسراء، آیه ۸۴) و ذیل همین آیه در تفسیرالمیزان رفتار انسان مترتب بر خوی و اخلاق او (از کوزه همان برون تراود که در اوست) دانسته شده است؛ البته به گونه ای که انسان مقید می شود تا به مقتضای آن رفتار نماید (طباطبائی، ۱۳۷۱: ۱۹۶-۱۸۵). بر همین مبنا نیز می توان اذعان نمود فرهنگ سیاسی مجموعه ی

1 - Pepe Norris

2 - Robert Metz

3 - Political Culture

4 - Edward Tyler

5 - Batamor

6 - Maurice Doverge

7 - Osco Gyrosh

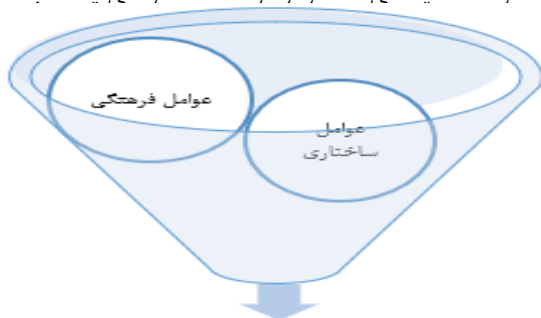

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب شناسی

رتبه بندی شاخصه های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

نگرش‌ها و ارزش‌هایی است که بر فرآیند و زندگی سیاسی شکل می‌بخشند. در حقیقت فرهنگ‌سیاسی، متأثر از فرهنگ عمومی، یک جامعه بوده و مفهومی

می‌چون
(د) دارایی،
عبارت
سی‌نظم
یاسی در

ماعی در
گرایشات
(۱۱).

رفتار رای‌دهی

گابریل آلموند در سال ۱۹۵۶، واژه فرهنگ سیاسی را نخستین بار در علم سیاست به کار برد: «هر نظام سیاسی شامل الگوی خاصی از سمت‌گیری‌ها به سوی عمل سیاسی است و فکر میکنم که بهتر است این الگو را «فرهنگ سیاسی» بنامیم (Almond, 1956.P.396؛ چیلکوت، ۱۳۹۳: ۳۴۵). از نظر آلموند و پاول، فرهنگ سیاسی عبارت است: از الگوی ایستارها و سمت‌گیری فردی اعضای یک نظام در قبال سیاست، و نیز قلم‌رویی ذهنی که شالوده‌ساز و معنا بخش کنش‌های سیاسی می‌باشد (چیلکوت، ۱۳۹۳: ۳۴۶؛ Almond and Powell, 1906: 50).

در حقیقت انواع فرهنگ سیاسی بر اساس دو محور قابل تشخیص است؛ یکی بر اساس محور نوع جهت‌گیری‌های فردی نسبت به نظام سیاسی که عبارتند از: نگرش ادراکی، ارزشی و احساسی. دوم، بر اساس محور موضوع جهت‌گیری‌ها که عبارتند از: اشخاص حاکم، سیاست‌های حکومتی و ساختارهای حکومتی (بشیریه، ۱۳۸۲: ۱۶۲).

۴- روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر کنترل پژوهش، یک بررسی پیمایشی است. از نظر هدف، یک بررسی کاربردی است که در تابستان ۱۳۹۷ صورت گرفته است. جامعه مورد بررسی پژوهش شهروندان شهر کرمانشاه می‌باشد که در سال ۱۳۹۶ طبق آمار رسمی جمعیت رای‌دهنده آن ۸۰۵۲۶۳ نفر واجد شرایط رای دهی که شامل افراد بالای ۱۸ سال برآورد شده است. به منظور تعیین حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران نمونه‌ای به تعداد ۵۰۰ نفر به دست آمد. در این راستا تعداد ۵۲۰ پرسشنامه در بین شهروندان بالای ۱۸ سال شهر کرمانشاه پخش شد که به دلیل زایل شدن پاره‌های از پرسشنامه‌ها هنگام گردآوری داده‌ها و عدم امکان استفاده از آن‌ها و همچنین پرت بودن داده‌ها و حذف آنها، ۵۰۰ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. برای حجم نمونه بر اساس فراوانی جمعیت پرسشنامه تقسیم گردید و جهت نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است و از آنجا که این پژوهش به بررسی وضع موجود می‌پردازد در قلمرو پژوهش‌های توصیفی قرار دارد. و از آنجایی که به بررسی رابطه بین عوامل ساختاری و ایستاری و رفتار رای دهی می‌پردازد، پژوهشی از نوع همبستگی می‌باشد. پژوهش حاضر نیز بر حسب هدف، کاربردی و از شاخه اکتشافی-پیمایشی است. زیرا با هدف کاربردی نمودن یک زمینه خاص علمی تلاش دارد پیش نیازهای اجرای موضوع پژوهش را در عمل بررسی نماید. جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات پژوهش موضوع، از منابع کتابخانه‌ای، مقالات، کتاب‌های دسته اول و نیز از شبکه جهانی اطلاعات بهره‌گیری گردید. ابزار گردآوری اطلاعات داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته ۴۵ مؤلفه‌ای (۱۳ سوال جمعیت‌شناسی و ۱۹ سوال از عوامل ساختاری و ۱۳ سوال از عوامل ایستاری) که در قالب سؤالات باز و بسته مبتنی بر طیف لیکرت تنظیم شده است. در خصوص روایی^۱ و پایایی^۲ در این

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

1- Validity

2- Reliability

جدول ۱. جدول آماره‌های توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی

		جنسیت	سن	تحصیلات	شغل	تاهل	منزل	درآمد
تعداد کل	تعداد	۴۹۸	۴۹۸	۵۰۰	۴۹۹	۴۹۷	۵۰۰	۴۹۹
	بدون پاسخ	۲	۲	۰	۱	۳	۰	۱
میانگین		۱,۳۷۳۵	۲,۳۳۱۳	۳,۴۴۰۰	۵,۳۷۵۵	۱,۷۶۴۶	۲,۴۹۴۰	۳,۵۱۹۳
میانگین انحراف استاندارد		۰,۰۲۱۷۰	۰,۰۴۲۷۵	۰,۰۶۴۴۸	۰,۱۲۱۰۵	۰,۰۲۸۳۰	۰,۰۶۳۹۷	۰,۰۴۳۸۶
میانه		۱,۰۰۰۰	۲,۰۰۰۰	۳,۰۰۰۰	۶,۰۰۰۰	۲,۰۰۰۰	۲,۰۰۰۰	۴,۰۰۰۰
مد(صفا)		۱,۰۰	۲,۰۰	۳,۰۰	۷,۰۰	۲,۰۰	۲,۰۰	۳,۰۰
انحراف استاندارد		۰,۴۸۴۲۲	۰,۰۹۵۴۰۰	۱,۴۴۱۷۲	۲,۷۰۴۰۹	۰,۶۵۰۹۵	۱,۴۳۰۴۵	۰,۹۷۹۷۰
واریانس		۰,۲۳۴	۰,۹۱۰	۲,۰۷۹	۷,۳۱۲	۰,۳۹۸	۲,۰۴۶	۰,۹۶۰
چولگی		۰,۵۲۵	۰,۵۹۴	۰,۵۰۹	۰,۱۹۷	۰,۹۵۹	۰,۷۶۳	-۰,۵۱۵
کشدگی		-۱,۷۳۲	۰,۱۶۰	-۰,۵۶۰	-۰,۱۰۸	۲,۷۷۴	-۰,۴۰۵	۰,۳۴۷
دامنه		۱,۰۰	۴,۰۰	۶,۰۰	۱۱,۰۰	۳,۰۰	۵,۰۰	۴,۰۰
مینیم		۱,۰۰	۱,۰۰	۱,۰۰	۱,۰۰	۱,۰۰	۱,۰۰	۱,۰۰
ماکزیم		۲,۰۰	۵,۰۰	۷,۰۰	۱۲,۰۰	۴,۰۰	۶,۰۰	۵,۰۰
جمع		۶۸۴,۰۰	۱۱۶۱,۰۰	۱۷۲۰,۰۰	۲۶۸۴,۰۰	۸۷۷,۰۰	۱۲۴۷,۰۰	۱۷۶۶,۰۰

بودن از آزمون‌های ناپارامتریک.

همانطور که مشاهده میشود متغیرها در دامنه قابل قبولی برای دو شاخص چولگی و کشیدگی قرار دارند. لازم به ذکر است که دامنه قابل قبول برای چولگی و کشیدگی بین ۳ تا -۳ می باشد و در صورتی که متغیر در این دامنه

قرار داشته باشد، دارای توزیع نرمال می‌باشد و جهت آزمودن فرضیات از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود.

ب) یافته‌های تحلیلی

داده‌های جمع‌آوری شده از پرسشنامه، برای هر یک از متغیرهای تحقیق که ۱- فرهنگ و جامعه پذیری سیاسی ۲- قومیت و نژاد، ۳- زبان و گویش، ۴- مذهب و دین، ۵- وضعیت احزاب و نهادهای مدنی، ۶- پایگاه و نظام طبقاتی اجتماعی و محلی، ۷- مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا، ۸- سازماندهی و نهادینگی سیاسی، ۹- تراکم اماکن و تشکل‌های نظامی با ارائه آمارهای حداقل، حداکثر، نمره، میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی به صورت جدول ۱۵ زیر می‌باشد:

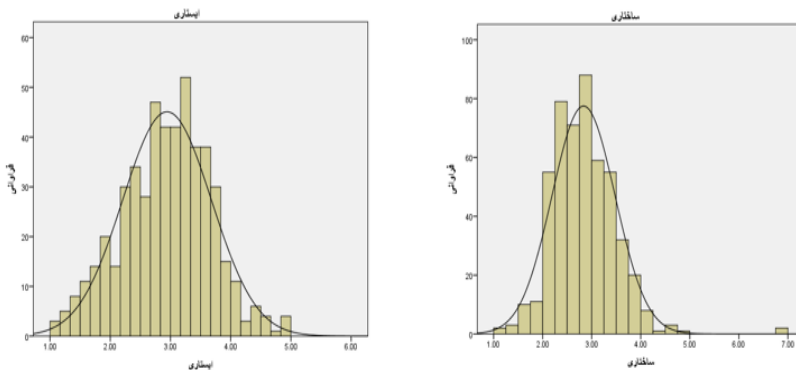
جدول ۲. جدول آمارهای توصیفی متغیرهای پژوهش

تعداد کل	تعداد	فرهنگ جامعه پذیری سیاسی	قومیت و نژاد	زبان و گویش	مذهب و دین	ایستاری
۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
بدون پاسخ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میانگین	۳۰۲۹۰	۳۰۱۳۰	۲۷۸۰۰	۲۸۳۰۰	۲۹۴۲۳	۲۸۳۰۰
میانگین انحراف استاندارد	۰۰۳۷۷۰	۰۰۴۲۰۲	۰۰۴۰۹۲	۰۰۴۷۱۶	۰۰۳۲۹۸	۰۰۳۲۹۸
میان	۳۰۲۵۰	۳۰۱۰۰	۲۶۶۶۷	۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰
مد (مدا)	۳۰۲۵	۳۰۶۷	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰
انحراف استاندارد	۰۸۴۲۹۶	۰۹۳۹۶۱	۰۹۱۵۰۳	۱۰۵۴۶۲	۰۷۳۷۴۴	۰۷۳۷۴۴
واریانس	۰۷۱۱	۰۸۸۳	۰۸۳۷	۱۱۱۲	۰۵۴۴	۰۵۴۴
چولگی	-۰۳۵۹	۰۷۰۵	۰۰۷۹	۰۰۰۷	-۰۰۹۴	-۰۰۹۴
کشیدگی	-۰۲۵۵	۶۱۱۸	-۰۵۳۱	-۰۶۷۲	-۰۱۰۹	-۰۱۰۹
دامنه	۴۰۰	۹۳۳	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰
مینیمم	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
ماکزیمم	۵۰۰	۱۰۳۳	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰
جمع	۱۵۱۴۵۰	۱۵۶۵۰۰	۱۳۹۰۰۰	۱۴۱۵۰۰	۱۴۷۱۰۳	۱۴۷۱۰۳

در جدول فوق به میزان دامنه تغییرات نمرات متغیرها، میانگین و انحراف معیار آنها اشاره شده است. لازم به ذکر است که دامنه قابل قبول برای چولگی و کشیدگی بین ۳ تا ۳- می‌باشد و در صورتی که متغیرها در این دامنه قرار

داشته باشند، دارای توزیع نرمال می‌باشند.

نمودار ۳. نمودار توزیع فراوانی عوامل ساختاری و ایستاری

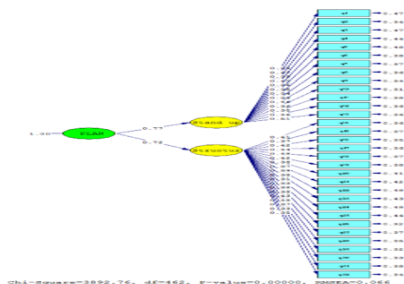
معادله ساختاری

برای سنجش عوامل ایستاری و ساختاری تأثیرگذار بر رفتار رایدهی در انتخابات مجلس و شورای شهر و روستا در شهرستان کرمانشاه و تعیین ضرایب هریک از متغیرهای تأثیرگذار بر آن از مدلی ایی معادلات ساختاری با نرم افزار لیزرل^۱ استفاده شده است. جهت تست و تأیید مدل نهایی نیز از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم استفاده میشود. ضرایب استاندارد:

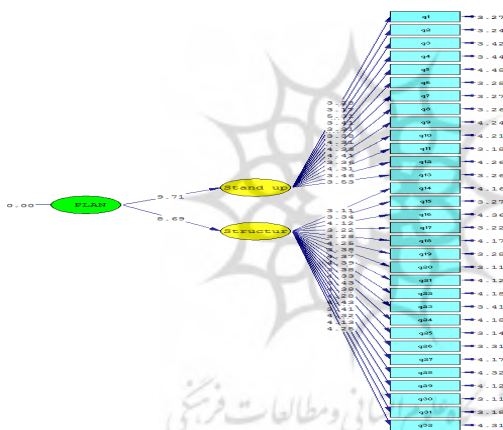

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ضرائب عدد معنا داری (T-Value): نمودار پائین سطح معناداری روابط مدل را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است سطح معناداری بیشتر از ۱,۹۶ و کمتر از ۱,۹۶- قابل قبول می‌باشد.

همانطور که در نمودار ملاحظه می‌شود مسیرها از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند؛ زیرا همگی بالای ۱,۹۶ می‌باشد. در این حالت می‌گوئیم مدل تأیید می‌گردد.

جدول ۲: نتایج آزمون فرضیه‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش

فرضیات پژوهش	جهت مسیر	ضریب مسیر	T	نتیجه	رتبه
فرضیه اصلی	عوامل ایستاری	۰/۷۷	۹/۷۱	تأیید مسیر	اول
فرضیات فرعی	Culture	فرهنگ و جامعه پذیری سیاسی	۰/۴۵	تأیید مسیر	۴
	Ethnicic	قومیت و نژاد	۰/۸۹	تأیید مسیر	۲
	Language	زمان و گویش	۰/۹۷	تأیید مسیر	۱
	Religion	مذهب و دین	۰/۸۵	تأیید مسیر	۳
فرضیه اصلی	عوامل ساختاری	۰/۷۲	۸/۶۹	تأیید مسیر	دوم
فرضیات فرعی	Parties	وضعیت احزاب و نهادهای مدنی	۰/۴۹	تأیید مسیر	۴
	Classy	پایگاه و نظام ناقص طبقاتی و اجتماعی و محلی و بومی	۰/۴۲	تأیید مسیر	۵
	Relation	مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا	۰/۵۵	تأیید مسیر	۳
	Organize	سازماندهی و نهادی سیاسی	۰/۷۱	تأیید مسیر	۱
	Places	تراکم اماکن و تشکلهای نظامی	۰/۶۸	تأیید مسیر	۲

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی

رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی: کرمانشاه)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مرکز ملی علوم انسانی

مسیر سطح معناداری یا T تمام متغیرها بیشتر از ۱/۹۶ بوده است، در نتیجه تمامی فرضیات تأیید میشوند. مشاهده میشود بین عوامل ایستاری و رفتار رای‌دهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، رابطه معناداری وجود داشته است. نتایج نشان داد، عوامل ایستاری با (ضریب اثر ۰/۷۷ و عدد معناداری ۹/۷۱) بیشتر از عوامل ساختاری بر آسیب‌شناسی رفتار رای‌دهی، در انتخابات مجلس و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، تأثیر معناداری داشته است. از بین ابعاد عوامل ایستاری،

بعد زبان و گویش با (ضریب اثر ۰/۹۷ و عدد معناداری ۱۷/۲۶) بیشترین میزان تأثیر مثبت را بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، را داشته و در رتبه اول قرار گرفته، بعد قومیت و نژاد با (ضریب اثر ۰/۸۹ و عدد معناداری ۱۳/۴۸) در رتبه دوم و بعد مذهب و دین با (ضریب اثر ۰/۸۵ و عدد معناداری ۱۴/۶۱) در رتبه سوم و نهایتاً بعد فرهنگ و جامعه‌پذیری سیاسی با (ضریب ۰/۴۵ و عدد معناداری ۷/۶۱) کمترین تأثیر مثبت را آسیب‌شناسی رفتار رای‌دهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه داشته و در رتبه آخر (چهارم) قرار گرفته است.

همچنین مشاهده می‌شود بین عوامل ساختاری و رفتار رای‌دهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، رابطه معناداری وجود داشته است. نتایج نشان داد، عوامل ساختاری با (ضریب اثر ۰/۷۲ و عدد معناداری ۸/۶۹) در مقیاس پایبندی از عوامل ایستاری بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، تأثیر معناداری داشته است. از بین ابعاد عوامل ساختاری، بعد سازماندهی و نهادینگی سیاسی با (ضریب اثر ۰/۷۱ و عدد معناداری ۹/۷۲) بیشترین میزان تأثیر مثبت را بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، را داشته و در رتبه اول قرار گرفته، بعد تراکم اماکن و تشکلهای نظامی با (ضریب اثر ۰/۶۸ و عدد معناداری ۸/۶۲) در رتبه دوم و بعد مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا با (ضریب اثر ۰/۵۵ و عدد معناداری ۴/۵۲) در رتبه سوم و بعد وضعیت احزاب و نهادهای مدنی با (ضریب اثر ۰/۴۹ و عدد معناداری ۶/۴۱) در رتبه چهارم و نهایتاً بعد پایگاه و نظام طبقاتی اجتماعی و محلی با (ضریب ۰/۴۲ و عدد معناداری ۵/۴۸) کمترین تأثیر را آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه داشته و در رتبه آخر (پنجم) قرار گرفته است.

مدل برداش عوامل ساختاری و ایستاری بر رفتار رای‌دهی:

با توجه به جدول ذیل مقادیر به‌دست آمده تمامی شاخص‌ها در محدوده خود قابل قبول بوده و این امر نشان دهنده برازندگی خوب مدل می‌باشد.

سال سوم، شماره ۱۵،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی: کرمانشاه)

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل ایستاری

شاخص‌ها	نام کامل	مقدار قابل قبول	مقدار	مطلوبیت
P-VALUE	سطح معناداری	$p < 0.1$	۰.۰۰۰	تائید مدل
NNFI	شاخص نرم نشده برازندگی	NNFI > 0.9	۰.۸۴	قابل قبول
AGFI	نیکویی برازش اصلاح شده	AGFI > 0.9	۰.۸۷	قابل قبول
GFI	نیکویی برازش	GFI > 0.9	۰.۸۵	قابل قبول

CFI	شاخص برازندگی تطبیقی	CFI > 0.9	۰.۸۸	قابل قبول
IFI	شاخص برازندگی فزاینده	IFI > 0.9	۰.۸۸	قابل قبول
DF	درجه آزادی	DF	۶۱	قابل قبول
GHI-SQUARE	کای دو	GHI-SQUARE	۵۹۴.۳۳	قابل قبول
RMSE	ریشه میانگین مربعات خطا	RMSE > 0	۰.۱۳	قابل قبول
NFI	شاخص نرم شده برازش	NFI > 0.9	۰.۸۶	قابل قبول
PNFI	برازش هنجار شده مقصود	PNFI > 0.9	۰.۸۸	قابل قبول
RFI	شاخص تناسب نسبی	RFI > 0.9	۰.۸۳	قابل قبول
RMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده	RMR > 0	۰.۱۸	قابل قبول
PGFI	برازش اصلاح شده مقصود	PGFI > 0.9	۰.۸۷	قابل قبول

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل ساختاری

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل ساختاری

شاخص‌ها	نام کامل	مقدار قابل قبول	مقدار	مطلوبیت
P-VALUE	سطح معناداری	$p < 0.1$	۰.۰۰۰	تأیید مدل
NNFI	شاخص نرم نشده برازندگی	NNFI > 0.9	۰.۹۰	تأیید مدل
AGFI	نیکویی برازش اصلاح شده	AGFI > 0.9	۰.۸۴	قابل قبول
GFI	نیکویی برازش	GFI > 0.9	۰.۸۸	قابل قبول
CFI	شاخص برازندگی تطبیقی	CFI > 0.9	۰.۹۱	تأیید مدل
IFI	شاخص برازندگی فزاینده	IFI > 0.9	۰.۹۱	تأیید مدل
DF	درجه آزادی	DF	۱۴۷	تأیید مدل
GHI-SQUARE	کای دو	GHI-SQUARE	۵۹۴.۳۳	تأیید مدل
RMSE	ریشه میانگین مربعات خطا	RMSE > 0	۰.۰۶۸	قابل قبول
NFI	شاخص نرم شده برازش	NFI > 0.9	۰.۸۹	قابل قبول
PNFI	برازش هنجار شده مقتصد	PNFI > 0.9	۰.۸۶	قابل قبول
RFI	شاخص تناسب نسبی	RFI > 0.9	۰.۸۷	قابل قبول
RMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده	RMR > 0	۰.۰۷۲	قابل قبول
PGFI	برازش اصلاح شده مقتصد	PGFI > 0.9	۰.۸۸	قابل قبول

نتیجه‌گیری

فرض اصلی این بود که بین عوامل ایستاری و ساختاری و آسیب‌شناسی رفتار رای‌دهی در انتخابات مجلس و شورای شهر و روستا در کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد. نتایج آزمون با سطح معنی داری ۰.۰۵ نشان می‌دهد که دلیلی برای رد فرضیه نداریم؛ زیرا بیشتر از ۰.۰۵ بوده؛ لذا بر این اساس بین عوامل ایستاری و ساختاری و رفتار رای‌دهی در انتخابات مجلس و شورای شهر کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد. از طرفی در مورد فرضیات فرعی نیز بین فرهنگ و جامعه‌پذیری سیاسی با آسیب‌شناسی رفتار رای‌دهی با سطح معنیداری ۰.۰۰۱ و قومیت و نژاد با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ و زبان و گویش با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ و مذهب و دین با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ و احزاب و نهادهای مدنی با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ و پایگاه و نظام طبقاتی اجتماعی و محلی با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ و مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ و تراکم اماکن و تشکلهای نظامی با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۱ نشان می‌دهد که دلیلی برای رد این فرضیات نداریم، زیرا سطح معنی‌داری همه فرضیات فرعی نیز بیشتر از ۰.۰۵ بوده؛ لذا بر این اساس این

فرضیات هم با آسیب‌شناسی رفتار رای‌دهی در انتخابات مجلس و شورای شهر کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

بنابراین این تحقیق طبق تجزیه و تحلیل نتایج نشان داد بین عوامل ایستاری (فرهنگ و جامعه‌پذیری سیاسی؛ قومیت و نژاد، زبان و گویش، مذهب و دین) و عوامل ساختاری (وضعیت احزاب و نهادهای مدنی، پایگاه و نظام طبقاتی اجتماعی و محلی، مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا، سازماندهی و نهادینگی سیاسی، تراکم اماکن و تشکل‌های نظامی) و رفتار رای‌دهی در انتخابات مجلس و شورای شهر و روستا در شهرستان کرمانشاه رابطه معنا داری وجود دارد. نتایج پژوهش عبدالواحد عبادی (۱۳۹۴) نشان داد که قبیله و طایفه در بحث انتخابات بر رفتار رای‌دهی در گرایش به انتخابات تاثیر معناداری دارند که با تاثیر عوامل ایستاری روی آسیب‌شناسی رفتار رای‌دهی در پژوهش حاضر همسو می‌باشد. نتایج پژوهش علی فیض‌الهی (۱۳۹۵) در شهر ایلام نیز نشان داد که خصیصه‌های فرهنگ ایلی مانعی برای توسعه‌ی سیاسی و دموکراسی تلقی می‌شوند، و از پیامدهای مهم این گونه رفتار سیاسی، خویشاوندگزینی، عدم توجه به شایسته‌گزینی، عدم توجه به برنامه‌ها و فتور و سستی نهادهای مدنی و احزاب سیاسی نیز است که بیشتر با تاثیر عوامل ایستاری پژوهش حاضر همسو است. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های محمد رضایی و مریم پورعسگری (۱۳۹۸) نیز همسو می‌باشد وی در این پژوهش بیان نموده است که بین طبقات اجتماعی کوه‌دشت طبقه پایین و لایه سنتی طبقه متوسط در رفتار سیاسی و رای‌دهی به شدت تحت تاثیر هیجان‌گرایی مابوکراتیک و پوپولیسم انتخاباتی هستند و معمولاً رای آنها بدون تضمین منافعی توسط کاندیداها قیچی میشود. همچنین یافته‌های پژوهش عبدالله عبدالمطلب (۱۳۹۹) نیز نشان داد تاثیر نظام قانون‌گذاری بدون بررسی عوامل هنجاری و ساختاری میسر نخواهد بود. که نتایج این پژوهش با اثر عوامل ساختاری پژوهش حاضر همسو می‌باشد. رسول زارع زاده ابرقویی (۱۳۹۶) در پژوهش خود به بررسی نقش مخرب مناقشات قومی، قبیله‌ای و طایفه‌ای بر توسعه جنوب استان کرمان، بیان نموده که رقابت‌های منطقه‌ای و قومی، به دلیل جغرافیای سیاسی متفاوت، نقش مهمی در انتخابات و پیروزی نامزدها ایفا نموده، به طوری که عوامل مورد اشاره نقش احزاب و جناح‌ها را تحت‌الشعاع قرار داده است و از جمله عوامل موثر بر رفتار رای‌دهندگان است که با پژوهش حاضر همسو می‌باشد. بهزاد کاظمی و بهرام اخوان کاظمی (۱۳۸۸) در پژوهش خود، یکی از موانع تاریخی شکل‌گیری و کارایی احزاب در ایران را می‌توان در استبداد و دولت‌سالاری تمرکزخواه خلاصه کرد. همچنین سمیه‌السادات بنی فاطمه و محمدحسین پناهی (۱۴۰۰)، در پژوهش خود به بررسی روان‌شناسی رفتار انتخاباتی مردم ایالات متحده آمریکا پرداخته و نشان داد به طور کلی رفتار رای‌دهی به مثابه کارکردی از محیط اجتماعی بوده و افراد رأی‌دهنده

سال سوم، شماره ۱۵،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

منفعل وضعیت حاکم بر محیط خود هستند که با پژوهش حاضر همسو می‌باشد. تورمد هاوگن (۱۳۸۸) در پژوهشی در مورد عوامل موثر بر رفتار انتخاباتی در ایران^۱ به باور وی، تحلیل الگوی جامعه شناختی و روانی-سیاسی از اهمیت و ارزش بیشتری نسبت به الگوهای دیگر برخوردار است. که با پژوهش حاضر همسو از نظر روش و الگوها و نتایج کاربردی همسو می‌باشد.

اما نتایج متمایز و جدید این پژوهش نشان داد، عوامل ایستاری با (ضریب اثر ۰/۷۷ و عدد معناداری ۹/۷۱) بیشتر از عوامل ساختاری بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، تأثیر معناداری داشته است. از بین ابعاد عوامل ایستاری، بعد زبان و گویش با (ضریب اثر ۰/۹۷ و عدد معناداری ۱۷/۲۶) بیشترین میزان تأثیر مثبت را بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، را داشته و در رتبه اول قرار گرفته، بعد قومیت و نژاد با (ضریب اثر ۰/۸۹ و عدد معناداری ۱۳/۴۸) در رتبه دوم و بعد مذهب و دین با (ضریب اثر ۰/۸۵ و عدد معناداری ۱۴/۶۱) در رتبه سوم و نهایتاً بعد فرهنگ و جامعه پذیری سیاسی با (ضریب ۰/۴۵ و عدد معناداری ۷/۶۱) کمترین تأثیر مثبت را آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه داشته و در رتبه آخر (چهارم) قرار گرفته است. و همچنین نتایج این پژوهش نشان داد، عوامل ساختاری با (ضریب اثر ۰/۷۲ و عدد معناداری ۸/۶۹) در مقیاس پایین‌تری از عوامل ایستاری بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، تأثیر معناداری داشته است. از بین ابعاد عوامل ساختاری، بعد سازماندهی و نهادینگی سیاسی با (ضریب اثر ۰/۷۱ و عدد معناداری ۹/۷۲) بیشترین میزان تأثیر مثبت را بر آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه، را داشته و در رتبه اول قرار گرفته، بعد تراکم اماکن و تشکلهای نظامی با (ضریب اثر ۰/۶۸ و عدد معناداری ۸/۶۲) در رتبه دوم و بعد مناسبات اقتصادی و روابط شهر و روستا با (ضریب اثر ۰/۵۵ و عدد معناداری ۴/۵۲) در رتبه سوم و بعد وضعیت احزاب و نهادهای مدنی با (ضریب اثر ۰/۴۹ و عدد معناداری ۶/۴۱) در رتبه چهارم و نهایتاً بعد پایگاه و نظام طبقاتی اجتماعی و محلی با (ضریب ۰/۴۲ و عدد معناداری ۵/۴۸) کمترین تأثیر را آسیب‌شناسی رفتار رایدهی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا شهرستان کرمانشاه داشته و در رتبه آخر (پنجم) قرار گرفته است که در شکل ۹-۱ نشان داده شده است.

پیشنهادهای کاربردی و راه‌حل‌های ارائه شده در این پژوهش در دو

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
موثر بر رفتار
رایدهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی؛ کرمانشاه)

دسته بزرگ مقیاس و ریز مقیاس تنظیم شده است. منظور از راه حل خرد مقیاس، راه حلی است که از طرف تک تک ما و تا حدی مستقل از میزان قدرت اجتماعی ما، قابلیت اجرا دارد و حوزه محدودی از انسان‌ها را می‌پوشاند و حالت انفرادی دارد که با رعایت و در نظر قرار دادن این موارد می‌توان کمک شایانی در رفع آسیب‌ها و موانع رایدهی به صورت عقلانی و دموکراتیک نماید که شامل: خرد کردن محافظه کاری فکری؛ عدم تبلور بلوغ احساسی در ما ایرانیان؛ ایده‌آل گرایی؛ تفکر طبقاتی و عدم توجه به تفاوت‌های فردی؛ قانون گرایی؛ باور به تعیین سرنوشت کشور با رای‌دادن، عدم نگاه پوپولیسمی به انتخابات، جوشش حس تامین منافع ملی و جمعی نه فردی و قومی-قبیله‌ای، وجدان جمعی، ضرورت توجه به مصلحت همگانی و اخلاق انتخاباتی، ..)، راه حل بزرگ مقیاس، که توسط قوای سه گانه نظام قابل اجراست در اولین گام توجه به این امر می‌باشد که تاثیر نظام قانون گذاری بدون بررسی عوامل ایستاری و ساختاری میسر نخواهد بود. مجلس در نظام جمهوری اسلامی ایران از اهمیت ویژه و والایی برخوردار بوده و محور بسیاری از تصمیم گیری‌ها، قانون گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها است. در این راستا عملکرد ایستاری و ساختاری قانون گذاری خوب با شاخص‌هایی نظیر نظارت، مشارکت و انتخابات آزاد مردمی، حاکمیت قانون، شفافیت، مسئولیت و پاسخ گوئی، تفکیک قوا، آزادی و مردم سالاری، برابری - انصاف و کارایی و اثربخشی، اصلاح ساختار اقتصاد نفتی؛ تغییر توزیع جمعیتی؛ گسترش وسایل ارتباط جمعی و افزایش ارتباط با فرهنگ‌های گوناگون و پاسخگوی برخی از نیازهای اجتماعی و فردی، ارتباط کاملاً صادقانه و متعهدانه، ایجاد و توسعه احزاب سیاسی سازمان یافته و نیرومند، توسعه صنایع کوچک و تبدیلی در شهرها و روستای فقیر و دور افتاده، عدم تکیه مهر(خانه به خانه)، کمک به جذب رسمی دهیاران به منظور ایجاد انگیزه در راستای راهبری مسائل روستا همانند مدل به‌ورزان و ایجاد انگیزه مادی برای دهیاران، جذاب سازی فضای روستایی کشور از طریق توسعه هدفمند فضاهای فرهنگی و آموزشی روستاها، ایجاد مراکز تفریحی، سیاحتی، اقتصادی در روستاها و تشکیل خوشه‌های دانشی روستایی و توسعه زیرساخت‌های دانشی از قبیل ایجاد و توسعه مراکز آموزشی و تحصیلی به ویژه آموزش‌های کاربردی، ارتقای سطح سواد روستائیان و آموزش آنان در بکارگیری روش‌ها و فناوری‌های نوین، توسعه بر پایه سازماندهی و مدیریت کیفی و کارآمد دولت و شراکت تمام نیروهای اجتماعی، حفاظت از تمامیت ارضی کشور و عدم ورود به جریان‌ات و احزاب سیاسی توسط نیروهای مسلح،...، راه حلی‌های است که از طرف قدرتمندان جامعه و در راس آن مجلس و دولت قابلیت اجرا دارد، که حوزه تاثیر گذاری آن بر رفتار رای‌دهی در انتخابات مجلس و شوراهای شهر و روستا بالاست.

- اخوان کاظمی، بهرام (۱۳۸۸). احزاب، ثبات سیاسی، امنیت ملی. فصلنامه مطالعات راهبردی. شماره چهارم.
- امام جمعه زاده، دکتر سید جواد و جواد کرمی راد (۱۳۹۱). تجزیه و تحلیل عوامل موثر بر رفتار انتخاباتی با نگاهی به ایران. پژوهشهای سیاسی. شماره ۱، دوره ۲.
- امیری، مهدی (۱۳۹۴). ریشه ها، مصادیق و پیامدهای فساد انتخاباتی. مجلس و راهبرد. سال ۲۲، دوره ۸۲.
- ایمان، محمد تقی (۱۳۷۶). رفتار انتخاباتی و مشارکت سیاسی مردم در هفتمین انتخابات ریاست جمهوری ایران. اطلاعات سیاسی-اقتصادی. شماره ۱۲۳ و ۱۲۴.
- ایوبی، حجتاله (۱۳۷۷). پیدایی و پایایی احزاب سیاسی در غرب؛ تهران: انتشارات سروش.
- آبرکرامبی، نیکلاس (۱۳۶۷). فرهنگ جامعه شناسی، ترجمه حسن پویان، تهران: انتشارات چاپخش.
- آشوری، داریوش (۱۳۷۹). تعریف ها و مفهوم فرهنگ، تهران: نشر آگاه.
- آلغفور، سید محمد تقی و فاطمه کاشف الغطاء (۱۳۸۸). تأثیر شرایط اجتماعی-اقتصادی بر مشارکت سیاسی زنان در ایران، مجله بانوان شیعه، شماره ۲۰.
- آلموند، گابریل و جیپاول (۱۳۸۱). «مشارکت و حضور شهروندان»، ترجمه علیرضا طیب، مجله اطلاعات سیاسی اقتصادی، سال ۱۱، شماره ۱۶۳ و ۱۶۴.
- آلموند، گابریل و دیگران (۱۳۸۱). چارچوبی نظری برای بررسی سیاست تطبیقی، ترجمه علیرضا طیب، تهران: موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی.
- باتامور، تام (۱۹۵۲)، فرهنگ علوم اجتماعی قرن بیستم، ترجمه حسن چاوشیان (۱۳۹۲)، تهران: انتشارات نی.
- باقرپور و لاشانی، محمد، جعفرپور، سید هومن، اطهری، سید حسین (۱۴۰۲). تهران: پژوهشهای حسابرسی حرفهای، بهار ۱۴۰۲، شماره ۱۰.
- بشیری، حسین (۱۳۸۲). دیپاچه ای بر جامعه شناسی سیاسی ایران، تهران، نشر نگاه معاصر.
- بنی فاطمه، سمیه السادات و محمد حسین پناهی (۱۴۰۰). فرهنگ سیاسی و مشارکت سیاسی زنان، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۶۸، سال ۲۲.
- توسلی، غلامعباس (۱۳۶۹). نظریه های جامعه شناسی، تهران: سمت.
- تیموری، عباد و نعمت الله اکبری و سعید نادى (۱۳۹۹). تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر میزان مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری ایران در سال ۱۳۹۲، مجلس و راهبرد، سال ۲۲، دوره ۸۳.
- چیلکوت، رونالد (۱۳۹۳). نظریه های سیاست های مقایسه ای، ترجمه وحید بزرگی و علیرضا طیب، تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی.
- دارابی، علی (۱۳۸۸). جامعه شناسی انتخابات و رفتار انتخاباتی در جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی، پیاپی ۹۰، شماره ۲.
- درستی، هاجر (۱۳۹۸). آسیب شناسی تبلیغات انتخاباتی مجلس شورای اسلامی در پرتو اصول حقوقی حاکم بر تبلیغات، مجلس و راهبرد، سال ۲۱، دوره ۸۰.
- دوورژه، موریس (۱۳۶۷). جامعه شناسی سیاسی، ترجمه ابوالفضل قاضی، تهران: دانشگاه

تهران، چاپ چهارم.

دوورژه، موریس (۱۳۸۶). اصول علم سیاست، ترجمه ابو الفضل قاضی، تهران: نشر دادگستر.

دوئرتی، جیمز و فالتزگراف، رابرت (۱۹۹۶)، نظریه‌های متعارض در روابط بین‌الملل، ترجمه علیرضا طیب و وحید بزرگی (۱۳۷۲)، تهران: نشر قومس.

راش، مایکل (۱۹۹۲). جامعه و سیاست، ترجمه منوچهر صبوری (۱۳۷۷)، تهران: سمت.

رضایی، محمد و مریم پورعسکری (۱۳۹۸). فیس بوک و رفتار انتخاباتی در ایران، تهران: نشریه مطالعات رسانه‌های نوین، بهار، شماره ۵.

رضی، داود (۱۳۸۰). بررسی تطبیقی عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان مشارکت مردم در انتخابات شش دوره ریاست جمهوری پس از انقلاب، مجله علوم انسانی دانشگاه الزهراء، شماره ۳۷ و ۳۸.

روشه، گی (۱۹۲۴)، تغییرات اجتماعی، ترجمه منصور وثوقی (۱۳۶۶)، تهران: نشر نی.

زارع‌زاده‌برقویی، رسول (۱۳۹۶). تبیین رفتار رای‌دهی مردم کرمان در انتخابات اخیر (با تأکید بر انتخابات دوره دهم مجلس شورای اسلامی)، فصلنامه علوم سیاسی، سال بیستم، شماره ۴.

سریع القلم، محمود (۱۳۸۶). عقلانیت آینده و توسعه یافتگی ایران، تهران: مرکز پژوهش‌های استراتژیک خاور میانه، چاپ سوم.

سیدامامی، کاووس (۱۳۸۶). مشارکت سیاسی دانشجویان: ارزیابی برخی از پیش‌بینی‌کننده‌های مشارکت سیاسی، پژوهشنامه علوم سیاسی، سال دوم، شماره ۱.

شریعتی، سعید، خلیلی، عطالله، فروزنده، لطف‌الله (۱۴۰۱)، پیش‌رانه‌های فرهنگی ناپایدار، تهران: مطالعات راهبردی بسیج. پاییز ۱۴۰۱، شماره ۹۶.

طالبان، محمدرضا و مهدی میرزایی (۱۳۸۹). بررسی تجربی ارتباط سطوح دینداری با رفتار انتخاباتی دانشجویان، دانشنامه علوم اجتماعی، دوره ۱، شماره ۱.

طباطبائی، محمد حسین (۱۳۷۱). تفسیرالمیزان، قم: نشر اسماعیلیان، ج ۱۳.

عبادی، عبدالواحد (۱۳۹۴)، آسیب‌شناسی طایفه‌گرایی انتخابات در شهرهای کوچک، خوزستان: عصر جنوب.

عبدالله، عبدالمطلب (۱۳۹۹). تحلیل رفتار رای‌دهی در ایران. مطالعه موردی شهروندان تهرانی در انتخابات سال ۱۳۸۸-۱۳۸۷، تهران: نشر دانشگاه امام صادق (ع).

عزیزیان شریف‌آباد، حمید (۱۳۹۲). کاربرد روش مقایسه‌ای کیفی در الگوبندی رفتار انتخاباتی مردم ایران در انتخابات سال ۱۳۹۲ ریاست جمهوری اسلامی، تهران: پایان‌نامه دکترای دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

عیوضی، محمدرحیم (۱۳۸۲). عبور از استبداد: انقلاب اسلامی و تأثیر احزاب سیاسی بر روند رفتار انتخاباتی، تهران: مجله زمانه، شماره ۱۵.

غفاریه‌شجین، دکتر زاهد و دکتر اکرم عبدالرضاییگی نیا (۱۳۸۹). تصمیم قطعی عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی دانشجویان علوم سیاسی و فنی دانشگاه تهران، دو فصلنامه علمی پژوهشی دانش سیاسی، مقاله ۷، دوره ۶، شماره ۱۲.

فتحی، آشتیانی (۱۳۸۵). مقدمه‌های بر روانشناسی سیاسی، تهران: انتشارات بعثت.

فیض‌الهی، علی (۱۳۹۵). آسیب‌شناسی رفتار انتخاباتی قبیله سالارانه در استان ایلام، دومین کنفرانس ملی جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی، تهران، موسسه اطلاع‌رسانی نارکیش.

سال سوم، شماره ۱،
پیاپی ۷، بهار و
تابستان ۱۴۰۳
آسیب‌شناسی
رتبه‌بندی شاخصه‌های
ساختاری و ایستاری
مؤثر بر رفتار
رای‌دهی در انتخابات
مجلس و شورای شهر
و روستا (مطالعه
موردی: کرمانشاه)